

Οἷς ἀργοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐπὶ προφάσει ὅτι φέρουν ὄνομα ἐργάτου, θέλουν χωρὶς νὰ ἐργασθοῦν νὰ μοιρασθοῦν τὸν καρπὸν τῆς ἐργασίας ἄλλων, τοὺς ὁποίους ὀνομάζουσι ἀργούς χωρὶς νὰ ἠξεύρουσι καὶ αὐτοὶ διατί.

Ἐρ. "Ο ελεύθερος ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐργάζεται;

Ἀπ. "Ἰσα ἴσα, διὰ νὰ ἦναι ελεύθερος πρέπει νὰ ἐργάζεται. Νομίζω ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχη μεγαλύτεραν ἐλευθερίαν ἀπὸ τὰ ἄγρια ζῶα. Ὅλα κυνηγοῦν, ψαρεύουν ἢ ταξιδεύουν διὰ νὰ εὑρουν τροφήν.

Ἐρ. "Ἀλλὰ ἕκαστον τῶν ζώων τούτων ἐργάζεται διὰ μόνον τὸν ἑαυτὸν του.

Ἀπ. "Ἄν δὲν ἐργάζεσαι παρὰ μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν σου, δὲν ἔχεις νὰ περιμένῃς τίποτε ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν ἄλλων. Τότε πρέπει νὰ καλλιερῆς τὴν γῆν, νὰ σπείρης, νὰ ἀλέθῃς, νὰ ζυμώνῃς· πρέπει, διὰ νὰ κάμῃς ὑποδήματα, νὰ σφάζῃς τὰ ζῶα, νὰ τὰ ἐκδέρῃς, νὰ κατεργάζεσαι τὰ δέρματα, νὰ κόπτῃς καὶ νὰ ράπτῃς τὰ ὑποδήματά σου· διὰ νὰ ἔχῃς ὑποκάμισον, πρέπει νὰ σπείρης λινόσπορον, νὰ τὸν καθαρίζῃς, νὰ τὸν μεταβάλλῃς εἰς νῆμα, νὰ ὑφαίνῃς τὸ πανίον, νὰ κόπτῃς, νὰ ράπτῃς, καὶ καθεξῆς δι' ὅλα τὰ ἀντικείμενα τῶν ἀναγκῶν σου.

Ἄντὶ τούτων ὅμως, ἂν ἦσαι γεωργός, προάγεις σίτον δι' ἑκατὸν ἀνθρώπους, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἑκατὸν ἀνθρώπων ὁ μὲν τὸν ἀλέθει, ὁ δὲ τὸν ζυμώνει, ἄλλοι κατεργάζονται τὸ δέσμα διὰ νὰ κάμῃς ὑποδήματα, καὶ ἄλλοι ἐργάζονται τὸ μαλλίον διὰ νὰ κάμῃς φορέματα καὶ τὰ τοιαῦτα. Καὶ ἄλλοι πάλιν διασχίζουσι τὰς θαλάσσας καὶ κινδυνεύουσι διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ σὲ φέρουν βαμβάκιον, ζάχαριν, πέπερι. Τοιοῦτοτρόπως σὺ κάμνεις ἕν πρᾶγμα διὰ τοὺς ἄλλους, καὶ οἱ ἄλλοι κάμνουν ἑκατὸν διὰ σέ.

"Ἐπεται τὸ 7.03.

ΠΩΣ ΤΡΕΦΟΜΕΘΑ

Συνέχεια· ἐδὲ σελ. 210.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

Τὰ ὄργανα.

Δὲν σοῦ ἐξήγησα μέχρι τοῦδε τὴν λέξιν ὄργανον, διὰ νὰ μὴ παρεκτραπῶ μακρὰν τοῦ προκειμένου. Καὶ πιθανῶς μὲν ἐννόησες περὶ τίνος πρόκειται, ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε πρέπει νὰ μάθῃς ἀκριβῶς τὴν σημασίαν τοῦ πράγματος.

Ὁργανον κυρίως σημαίνει ἐργαλεῖον, μέσον διὰ τοῦ ὁποίου ἐκτελοῦμεν ἢ εὐκολύνουμεν τὴν ἐκτέλεσιν ἐργασίας τινός. Τὰ ὄργανα λοιπὸν τοῦ σώματός μας εἶνε τὰ ἐργαλεῖα, διὰ τῶν ὁποίων ἐκτελοῦμεν ὅλας τὰς πράξεις τῆς ζωῆς μας· καὶ ἐπειδὴ ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματός μας χρησιμεύουν εἰς ἕνα, ὅλον τὸ σῶμα

μας δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο εἰμὴ ἄθροισμα ὀργάνων. Τοιοῦτοτρόπως ἡ χεὶρ μας εἶνε ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου συλλαμβάνομεν τὰ πράγματα· ὁ ὀφθαλμὸς μας εἶνε ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου βλέπομεν· ἡ καρδία εἶνε ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου κυκλοφορεῖ τὸ αἷμα κ.λ.

Διὰ τοῦτο δὲ ἡ ζωὴ μας δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο, παρὰ τὸ ἄθροισμα τῆς προσθέσεως τῶν ἐνεργειῶν, τὰς ὁποίας ἀποτελοῦσι τὰ ὄργανα τοῦ σώματός μας, καὶ αἵτινες εἶνε μὲν χωρισταὶ καθ' ἑαυτὰς, συγκεφαλαιοῦνται ὅμως καὶ συνενώνονται μυστηριωδῶς εἰς μίαν κοινὴν ἐνέργειαν καὶ ζωὴν.

Καὶ ὅμως ἡ παρομοίωσις αὕτη εἶνε ἀρκετὰ ξηρὰ, καὶ δὲν δύναται νὰ παραστήσῃ ἀκριβῶς τὴν εἰκόνα τῆς ζωῆς.

Ἄς προσπαθῆσω νὰ σοῦ τὴν ἐκφράσω κάπως καλλίτερα.

Ἡ λέξις ὄργανον ἐφαρμόζεται ἐπίσης, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸν καθημερινὸν βίον, εἰς τὴν μουσικὴν. Ἄς ὑποθέσωμεν λοιπὸν πρὸς στιγμὴν, ὅτι τὰ ὄργανα τοῦ σώματός μας εἶνε μουσικὰ ὄργανα.

Πηρευρέτης θεαίως ποτέ σου εἰς καμμίαν συναυλίαν ἢ κοσέρτον καθὼς λέγομεν κοινῶς. Ἐκαστον ὄργανον τῆς μικρᾶς ἢ μεγάλης ὀρχήστρας, ἥτις δίδει τὴν συναυλίαν, παίζει τὸ ἰδιαιτέρον μέρος τοῦ ὁποίου εἶνε γραμμένον ἐπίτηδες δι' αὐτό. Καὶ ὅμως, μολονότι ἄλλο μέρος παίζει τὸ ἕν ὄργανον καὶ ἄλλο τὸ ἄλλο, ὅταν παίζουσιν ὅλα τὰ ὄργανα ἑμοῦ, μία μόνη ἁρμονίαν ἀκούει κανεὶς, καὶ ἡ ἁρμονία αὕτη εἶνε μελωδία, καὶ ἡ μελωδία εἶνε ἡ μουσικὴ τὴν ὁποίαν ἔγραψεν ὁ μέγας ἀόρατος τεχνίτης, τὸν ὁποῖον δὲν βλέπεις ὅταν ἀκούῃς τὴν συναυλίαν. Δὲν ὑπάρχει τότε διὰ τὰ ὠτὰ μας οὔτε αὐλὸς, οὔτε σάλπιγξ, οὔτε τετράχορδον, οὔτε θάρβιτος, ἀλλ' ἡ Συμφωνία τοῦ Βετχόβεν, ἢ Εἰσαγωγή τοῦ Δὸν Ἰωάννου, τοῦ Μότσαρτ.

Αὐτὸ εἶνε καὶ ἡ ζωὴ. Ὅλα τὰ ὄργανα παίζουν συγχρόνως, καὶ μία μόνη ὑπάρχει μουσικὴ, ἡ μουσικὴ τὴν ὁποίαν ἔγραψεν ὁ Θεός.

Ὅταν δὲ σοῦ λέγω, ὅτι αὐτὸ εἶνε ἡ ζωὴ, μὴ ὑποθέσῃς ὅτι εἶνε αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ ἀπαραλλάκτως, διότι, μὰ τὴν ἀλήθειαν, οὐτ' ἐγὼ ἢ ἔξερω ἀκριβῶς τί εἶνε, οὔτε θὰ εὕρῃς κανένα νὰ σοῦ τὸ εἰπῇ, καὶ ἂν γυρίσῃς ὅλον τὸν κόσμον καὶ ἐρωτήσῃς ὅλους τοὺς σοφοὺς. Ὅσας δὲ παρομοιώσεις καὶ ἂν σοῦ κάμω, ὅλα θὰ ἔχουν τὸ σφάλμα των· καὶ διὰ νὰ ἐννοήσῃς πόσον ἔχω δίκαιον, ἀρκεῖ νὰ σοῦ ὑποδείξω τὸ σφάλμα τῆς παρομοιώσεως τὴν ὁποίαν πρὸ μικροῦ σοῦ ἔκαμα. Σὲ εἶπα ὅτι ἡ ζωὴ μας ὁμοιάζει μὲ ὀρχήστραν· καὶ ὅμως εἰς μὲν τὴν ὀρχήστραν βλέπομεν πλησίον ἐ-

κάστου ὄργανου καὶ ἓνα μουσικόν, ἐνῶ εἰς τὴν ζῶνί μας βλέπομεν τὸ ὄργανον ἀλλὰ μουσικόν δὲν βλέπομεν κανένα.

Θὰ μ' ἐρωτήσης ἴσως, διατί χάνω τόσον καιρὸν νὰ σοῦ ὁμιλῶ περὶ ὄργανων, ἀντὶ νὰ ἐξακολουθήσω τακτικῶς καὶ ἡσυχᾶ τὴν ἱστορίαν τῆς κυκλοφορίας, τὴν ὁποίαν ἤρχισαμεν. Ἀλλὰ, καθὼς σοῦ προεῖπα, ἐντὸς τῶν ὄργανων κλείεται τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς μας, καὶ ἀπ' αὐτὰ κυρίως ἔπρεπε ν' ἀρχίσω, ἂν ἤθελον νὰ σὲ διδάξω μεθοδικῶς καὶ κατ' ἐπιστήμην, διότι ἐξ αὐτῶν ἀρχίζουσιν ὅλα τὰ ἐπιστημονικὰ βιβλία, ἅτινα πραγματεύονται τὸ ἀντικείμενον εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἡμεῖς καταγινόμεθα. Ὅποιονδῆποτε δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ ἂν ἀνοίξης, θὰ ἴδῃς ὅτι εὐθὺς εἰς τὴν ἀρχὴν διαιρεῖ τὰ ὄντα τῆ; δημιουργίας εἰς ἐνόργανα καὶ ἀνόργανα, εἰς ὄντα δηλ. τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ὄργανα καὶ εἰς ὄντα τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν.

Ἡμεῖς ὅμως ἐπήραμεν τὸ πρᾶγμα κάπως πρακτικώτερα, καὶ ἤρχισαμεν ἀπ' ἄλλου, διότι πάντοτε εἶχομεν καιρὸν, καθὼς βλέπεις, νὰ κάμνωμεν μικρὰς ἐκδρομὰς δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ, διὰ νὰ συμπληρώνωμεν ὅσα τυχὸν κενὰ μᾶς ἐπαρουσιάζοντο.

Εἶχα δὲ κάπως καὶ μερικοὺς ἄλλους λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους δὲν ἤρχισα τὴν διδασχὴν μου μὲ γενικὰς θεωρίας, μὲ ἀφρημενά πράγματα καὶ μὲ ἐπιστημονικὰς διαιρέσεις καὶ υποδιαιρέσεις· ὁ κυριώτερος δὲ ἐξ αὐτῶν ἦτον, ὅτι ἂν ἤρχιζα σοβαρὰ σοβαρὰ νὰ σοῦ λέγω πράγματα ἀκατανόητα, ὀλίγον βεβαίως θὰ μὲ ἤκουες, καὶ ἴσως ἴσως δὲν θὰ μὲ ἤκουες καὶ διόλου. Ἐγὼ τότε ὀλίγον θὰ ἐκέρδιζα καὶ σὺ δὲν θὰ ἐκέρδιζες τίποτε. Καλλίτερα λοιπὸν ὁποῦ ἤρχισαμεν ὅπως ἤρχισαμεν, καὶ προχωροῦμεν ὅπως προχωροῦμεν.

Τώρα, ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ αἶμα, τὸ ὁποῖον τρέφει τὰ ὄργανα.

^{Ἐπιταὶ συνέχεια.}

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

ΑΠΟΔΗΜΙΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΛΟΝ

Α'

Πάντες γινώσκομεν τὴν ἀρχὴν τῶν πρὸς τὰς ἀρκτικὰς χώρας ἀποδημιῶν, τὰς ὁποίας πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀπὸ τριῶν ἑκατονταετηρίδων κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπὶ ἔμπορικῶ, σήμερον δὲ ἐπὶ ἐπιστημονικῶ σκοπῶ. Ἡ μεγάλη θαλασσοπλοῖα, ἡ σημαντικωτάτη ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἔμπορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς χθὲς οὕτως εἰπεῖν· διότι, περιορισμένη οὖσα ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐν τῇ στενῇ λεκάνῃ τῆς μεσογείου, κατῴρθωσεν ἐπὶ τέλους, μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς, νὰ ὑπερβῇ αὐτὴν καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὰ ἀπώτατα τῆς ὑψηλίου.

Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐθεωρήθη ἡ Ἰνδικὴ τόπος θαυμασίων καὶ μῦθοι τὰ διηγήματα τῆς Χαλιμάς, καθόσον ἀδύνατος σχεδὸν ὑπελαμβάνετο ἡ μετάβασις εἰς τὴν ἀπώτατην χώραν τὴν ἐπικληθεῖσαν Καταί, ὅπου, κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην, ἔρρεεν ἄφθονος ὁ χρυσοῦς καὶ ἔβρουν πλήθη ἀρωμάτων καὶ ἄλλων πολυτίμων εἰδῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ εἶδη ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἐπιζητεῖ τοσοῦτον ἡ Εὐρώπη, μετεφέροντο εἰς αὐτὴν σπανιώτατα, ἐπόμενον ἦτο ν' ἀπολαύσει, διὰ τὴν ἔλλειψιν, μεγίστης τιμῆς· καὶ οὗτος ὑπῆρξεν ὁ κύριος λόγος δι' ὃν ἀπέβλεψαν εἰς ἀνέυρεσιν ὁδοῦ θαλασσίας, τῆς διὰ ξηρᾶς φαινομένης ἀδυνατότου. Ὁ δὲ Κολόμβος, ἐνῶ ἐφρόνει ὅτι ἐφθασεν εἰς τὰς Ἰνδίας, ἀνεκάλυψεν ἐξ ἐναντίας τὴν Ἀμερικὴν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ αἱ μεγάλαι ἰδέαι, αἱ ἐνδιαφέρουσαι ὀλόκληρον ἐποχὴν, δὲν ἀνήκουσιν εἰς ἓνα μόνον ἄνθρωπον, ὁ δ' ἐκτελῶν αὐτὰς ἱκανοποιεῖ γενικὴν ἀξίωσιν, οὕτω καὶ τοῦ ἐνδόξου Γενοουησίου προηγήθησαν ἄλλοι. Ἡ δὲ ἀνακάλυψις τῆς νέας γῆς καὶ τῶν ἀρκτικῶν τοῦ Εὐέλπιδος καὶ τοῦ Ὄρν, ἀντὶ νὰ ἐλαττώσῃ τὸν ζῆλον τῶν ἀναζητούντων νέαν ὁδὸν πρὸς τὰς Ἰνδίας, ὑπέκαυσεν ἔτι μᾶλλον τὰς εἰκασίας ἐκείνων οἵτινες ὑπέθετον ὅτι ὑπῆρχεν ὁδὸς θαλασσία φέρουσα κατ' εὐθείαν πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν. Οἱ μὲν ἀνεζήτησαν τὴν ὁδὸν ταύτην περιπλέοντες τὴν Σιβηρίαν καὶ τὴν ἀρκτικὴν Ἀσίαν, οἱ δὲ τοῦναντίον προχωροῦντες εἰς τὴν θάλασσαν τὴν περὶ τὰς ἀκτὰς τῆς Γροενλανδίας, ἤτοι τὴν ἀρκτοδυτικὴν εἰσοδὸν τὴν ἀνακλυφθεῖσαν τῷ 1853 ὑπὸ τοῦ Μάκκλουρ. Τολμηροὶ τινες θαλασσοπόροι, προχωρήσαντες εἰς τὰς ἀγνώστους ταύτας χώρας, ἐξήρουντο αὐτὰς βαθμηδόν· εἰς τοὺς ἀγῶνας δὲ καὶ τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν ὀφείλεται ἡ γνῶσις τοῦ σχήματος τοῦ μέρους τούτου τῆς γῆς, τὸ ὁποῖον ἦτο πάντῃ ἄγνωστον τῇ ἐπιστῆμῃ. Οἱ κορυφαῖοι δὲ τῶν θαλασσοπόρων, ὧν γίνεται μνεία εἰς τὴν ἱστορίαν, εἶναι ὁ I. Καβῶτ, ὁ Οὐγος, ὁ Οὐίλλουγβαί, οἱ ἀδελφοὶ Κορταρεούλ, ὁ Ἰάκωβος Καρτιέ, ὁ Φορβίσεχερ, ὁ I. Δέβις, ὁ Βάρεντε, ὁ Ἰγδσενς, ὁ Βαφφέν, ὁ Βέχριν, ὁ Νεάρν, ὁ Μακένζυ καὶ ὁ πλοίαρχος Κούκι. Ἀνά πάσαν δὲ ἀποδημίαν, ἐκτελουμένην μεταξὺ μυρίων κινδύνων καὶ ταλαιπωριῶν, ἐγένετο καὶ νέα τις ἀνακάλυψις, διάφορος πολλὰκις ἐκείνης ἣν ἐπεδίωξαν.

Περὶ δὲ τὰ τέλη τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος δὲν εἶχε μὲν λυθῆ ἡ δυσκολία, εἶχεν ὅμως προχωρήσει πρὸς τὴν λύσιν. Οἱ μὲν ἀνεκάλυψαν τὴν εἰσοδὸν τῆς Πολικῆς θαλάσσης, οἱ δὲ, καταβάντες τὴν παρὰ τὴν ἀρκτικὴν Ἀμερικῆς μέχρι τοῦ πε-